Проф. др Гордана Илић-Попов
Правни факултет, Универзитет у Београду

Опорезивање и корупција

Резиме

Овај рад се бави проблемом корупције у пореској области. Корупција пореске администрације је озбиљан проблем у готово свим земљама, с обзиром да изазива дисторзије у расподели пореског терета и угрожава финансирање јавних расхода, смањујући приходе у буџету државе. У земљама у транзицији у којима се односи између пореских обвезника, пореских службеника и политичара често радикално мењају, посебно је важно да порези буду администрирани на правичан и ефикасан начин. Пораст пореских стопа може утицати да порески обвезници прибегавају избегавању плаћања пореза, односно пореској евазији, али и повећати корупцију. Одлука о пореској евазији и одлука о корупцији су често међузависне. Озбиљни напори да се реформише пореска администрација, обезбеди већа транспарентност пореског законодавства и поједностави администрирање порезима могу не само смањити евазију пореза, већ и корупцију.

***Кључне речи**: корупција, мито, пореска евазија, опорезивање, пореска администрација*

Увод

Корупција је пратила развој друштва, почев од античке Грчке и старог Рима, па све до савремених друштава. Она је присутна и у економски богатим и демократским државама. Но, веза између права и његовог остварења или кршења, с

једне стране, и раширености корупције, с друге стране, израженија је у правно неуређеним и економски слабије развијеним земљама. Сиромашна друштва, због ниских плата државних службеника и других околности, подложнија су корупцији. У таквим друштвима се, по правилу, релативизују моралне осуде, док је правосудни систем релативно неефикасан, те појединци који су склони кршењу законских и моралних норми имају "отворен простор" за спровођење својих намера, уз коришћење различитих средстава, укључујући и подмићивање.

Корупција је један од индикатора поштовања права како од стране вршилаца власти, тако и од стране грађана. Али, она ремети и фер тржишну конкуренцију у обављању различитих економских трансакција и повећава трансакционе трошкове. Не ретко, сама предузећа доприносе стварању коруптивног окружења у условима нефер конкуренције. Наиме, да би успели у таквој нефер конкуренцији, они налазе решење у подмићивању. Могао би се, отуда, извести закључак да је нефер конкуренција често производ појединачних аката корупције.

У сваком случају, цену корупције, на крају, плаћају грађани, па она посредно погађа све чланове једне друштвене заједнице, умањујући богатство државе и смањујући приходе у буџету. Ствара се искривљена слика друштва, вредносни систем је поремећен, губи се поверење у основне институције државе и друштва. Корупција изазива правну и општу несигурност у друштву и угрожава приватну иницијативу, јер постаје неизвесно да ли ће једно лице успети да оствари своје право, односно какав ће бити његов успех у тржишној утакмици ако унапред није спремно да прихвати корупцију као саставни део друштва у којем живи и послује. Она представља једну од највећих препреки за успех реформи у друштву, као и економски и социјални развој. Прихватање корупције од стране једних најчешће изазива отпор других, или - ако њихов отпор није добио одговарајућу подршку од стране правосуђа и других надлежних државних органа - и они бивају принуђени да своје понашање прилагоде корупцији, било тако што ће одустати од свог захтева или тако што проналазе неки други или сличан начин да остваре своје право. Тако корупција налази своје место у свим областима економског и друштвеног живота. Отуда, ни сфера опорезивања не остаје изван утицаја корупције.

Корупција као "пословна трансакција"

Под корупцијом се подразумева "тржишна (пословна) трансакција у којој, због нарушавања принципа непристрасности, долази до изражаја незаконито коришћење друштвеног положаја и моћи ради личне, породичне или групне материјалне или нематеријалне користи."[1)] Уже посматрано, пореска корупција могла би се дефинисати као "злоупотреба службених овлашћења за остварење личних користи, у вези са пружањем услуга пореским обвезницима и наплатом пореза, одно-

1. Види: Vito Tanzi, **Corruption Around the World: Causes, Consequences, Scope and Cures,** *International Monetary Fund Staff Papers*, Vol. 45, No. 4/1998, стр. 559-594.

сно, још шире, у вези са применом пореских закона од стране пореских органа".[2] Мито, које стоји у основи корупције, представља реципроцитет користи између пореског службеника и пореског обвезника.[3]

"Пореска" корупција је, као и свака пословна трансакција, функција понуде и тражње одређених услуга које јавни (порески) службеници бивају спремни да пруже пореском обвезнику по одређеној цени. На страни тражње у овој трансакцији налазе се порески обвезници, а на страни понуде пореска администрација.

Предмет такве "трансакције" чине две врсте услуга: (1) неодавање (непријављивање) пореске евазије (нпр. "затварање очију" у случају откривања непријављеног дохотка или имовине; намеран превид неких чињеница приликом провере пословних књига, финансијских евиденција, пословне документације и др. које би имале утицаја на пореску обавезу; одлагање пореске контроле како би порески обвезник добио на времену да отклони неправилности и пропусте и др.), и (2) обезбеђивање привилегованог третмана у добијању редовних услуга (најчешће у погледу брзине и ефикасности, нпр. "прескакање реда", или, пак, обрнуто, намерно временско пролонгирање код предузимања неких управних радњи, нпр. код обраде годишње пореске пријаве за порез на доходак грађана и достављања решења о утврђеном порезу, како би обвезник што касније, а опет у року, извршио своју обавезу плаћања пореза). Ниво корупције везан за бољи квалитет услуга у директној је вези са административном ефикасношћу, пре свега у утврђивању пореза. У сфери опорезивања врло је присутан јаз између очекивања и захтева на страни пружалаца и корисника услуга, што највећим делом проистиче из бирократизоване процедуре администрирања пореза.

Цена пружања (коруптивне) услуге оличена је у миту. Она је такође релевантна за разумевање обвезникових мотива да заобиђе законска правила у свом понашању. Мито је, у ствари, цена коју порески обвезник плаћа за корист коју добија, а на коју по закону нема право. У том случају, обвезник је тај који иницира корупцију, а на пореском службенику је да је одбије или прихвати. Међутим, има и ситуација када је "иницијатор" корупције (обично, "ситније") порески службеник, који од обвезника прећутно или, понекад чак, и отворено очекује, односно тражи мито у новцу или поклону (с тим што од мита треба разликовати поклоне који означавају знак пажње или израз захвалности, нпр. бомбоњера, букет цвећа, флаша пића и сл.), како би му брже "завршио посао" (нпр. доставио решење о пореском ослобођењу).

За подмићивача (коруптора), нето корист од пореске евазије једнака је (нелегално) уштеђеном порезу и неизреченој новчаној казни, умањеним за износ мита који је дао пореском службенику или судији (ако је дело процесуирано). У случају привилегованог третмана код коришћења услуге, нето корист коју коруптор има једнака је његовој могућности да, на пример, уштеди време које би, иначе, провео

2. Види: Konstantin Pashev, **Corruption and Tax Compliance: Challenges to Tax Policy and Administration,** Center for the Study of Democracy, Sofia 2005, стр. 17.
3. Види: *ibid.,* стр. 7.

чекајући у реду испред шалтера пореске службе, или у могућности да брже добије повраћај више плаћеног пореза, а све то умањено за износ мита који је дао.

Поред директних трошкова корупције којима су порески обвезници изложени плаћајући мито, постоји и индиректни економски трошак.[4] Фискални трошак на страни корупције је релативно лако утврдити и измерити. Он се исказује у величини неприкупљеног пореског прихода, како због пореске евазије, тако и због повраћаја пореза који се врши противно законом прописаним условима. Једнака примена пореских закона на сва лица, како физичка, тако и правна, као и једнакост при наплати пореза (у смислу нечињења посебних уступака или ослобађања од обавезе, осим када за то не постоји законски основ) доприноси повећању буџетских прихода и равномернијој расподели пореског терета, што смањује мотиве за корупцију.

Облици корупције

Постоје различите форме корупције у контексту опорезивања. Разлог, између осталог, лежи и у томе што су различити државни органи у одређеној мери укључени у процес доношења и примене пореских закона, као и пореског администрирања (парламент, пореска администрација, судије). Као што је напред већ речено, у неким случајевима порески обвезник је тај који "форсира" корупцију за остваривање својих циљева и интереса (нпр. да би прикрио утају пореза коју је извршио, или да би издејствовао што нижи паушални износ пореза који ће плаћати и др.), док понекад "иницијатива" за корупцију долази од пореског службеника (нпр. ако понуди пореском обвезнику да му, у циљу мањег износа пореза на пренос апсолутних права који треба да плати, утврди најнижу могућу вредност имовине као основице за опорезивање). Један облик корупције не искључује други, чак, напротив, у пракси се често дешава да се у исто време јавља више различитих корупција.

Може се уочити неколико типова корупције:[5]

(1) *Бирократска корупција*, односно корупција за остваривање права или његово брже остваривање. У овом случају реч је о неком праву које припада физичком или правном лицу по закону, али због нпр. административне сложености, неефикасности, неажурности, погрешног тумачења законских одредби, намерног одуговлачења и др., лице не може једноставно да га оствари.[6] Реализација таквог његовог права захтева дуже време него што је оправдано, па и посебан труд. Порески службеник, ценећи оправданост разлога наведених у обвезниковом писменом захеву, може да одлучи да обвезнику не припада неко право (нпр. приликом

4. Види о томе: *ibid.,* стр. 20.
5. Види: Roger Bowles, **Minimising Corruption in Tax Affairs**, u: *Further Key Issues in Tax Reform*, ed. by Cedric Sandford, Fiscal Publications, 1998, стр. 69. и даље; Упореди: Слободан Вуковић, **Право, морал и корупција, "**Филип Вишњић", Београд 2005, стр. 10-12.
6. Упореди о томе: P. Chander – L. Wilde, **Corruption in Tax Administration,** *Journal of Public Economics,* Vol. 49, 1992, стр. 339-349.

одлучивања о продужењу рока за подношење пореске пријаве или код одлучивања о одлагању плаћања пореског дуга). Међутим, може се догодити да он ту своју одлуку преиначи (пре него што ју је званично обелоданио, доношењем решења или закључка), под притисцима пореског обвезника, који му заузврат нуди новац, поклон или какву услугу.

Бирократска корупција је, вероватно, најчешћи облик корупције у пореској области. Обично је реч о "ситнијој корупцији", када нижи порески службеници за мањи износ новца или неку услугу, које добијају у облику мита, одлучују да коначно изврше своју обавезу и тиме омогуће пореском обвезнику да оствари своје законско право (нпр. тек по добијању мита доносе решење о пореском ослобођењу које, пошто испуњава законом прописане услове, иначе припада пореском обвезнику). Величина мита у овом случају обично зависи од положаја и значаја који подмитљиви порески службеник, порески инспектор или друго лице запослено у пореској администрацији има у хијерархији послова које обавља.

Међутим, мито може бити давано и са намером да порески службеник игнорише постојање неке чињенице од значаја за утврђивање пореске обавезе (нпр. порески инспектор у записнику који сачињава и подноси свом руководиоцу не износи неке чињенице или неправилности које је уочио код пореског обвезника током обављања пореске контроле). Тада је порески службеник "у предности" у односу на пореског обвезника, који жели податке откривене у пореској контроли да остави у тајности, па почиње да "тргује" са пореским обвезником, тражећи му новац или какву услугу "за своје ћутање и чување тајне". Порески обвезник пристаје да уђе у такву нелегалну "трансакцију", ценећи да му то ипак више одговара. Порески службеник је, дакле, способан да открије непријављену активност предузећа или непријављени доходак, али може да покаже спремност да то свесно превиди уколико добије довољно високу "компензацију", у виду мита.[7)]

(2) *Бирократско-судска корупција,* односно корупција ради кршења закона. У овом случају физичко или правно лице стиче неко право које му не припада по закону. Могли бисмо да закључимо да у нестабилној правној држави овај облик корупције, који би могао да буде и "крупнији" (у погледу износа новца који се креће у односу између државног службеника и подмићивача), представља врло раширену појаву у свим сегментима друштва. Код опорезивања, присутна је тесна узајамна повезаност корупције са феноменом пореске евазије.[8)] Незаконита пореска евазија обухвата поступке пореског обвезника усмерене на избегавање плаћања пореза, у целини или делимично, а којима се крши порески закон. Порески обвезници остварују корист од пореске евазије и зато, да би спречили да она буде откривена или да би је прикрили, бивају спремни да пореском службенику понуде мито. Претпоставка је да је износ мита мањи од износа избегнутог пореза, те да се пореском обвезнику више "исплати" да коруптивном пореском службенику да мито

7. Види: Douglas A. Hibbs – Violeta Pisculescu, **Institutions, Corruption and Tax Evasion in the Unofficial Economy**, стр. 5.
8. Види: Roger Bowles, *op. cit.,* стр. 65-66.

него да плати порез држави. Због тога он, пре него што се упусти у такву "трансакцију", покушава да утврди колики је трошак мита у односу на остварену нелегалну уштеду од неплаћеног пореза.

Одлука о евазији и одлука о корупцији се зато често доносе истовремено.[9] Порески обвезник који крши закон и незаконито избегава плаћање пореза настоји да антиципира могућност "избегавања неприлика" у случају да утаја пореза буде откривена. С друге стране, порески службеник незадовољан ниском платом, слабим изгледима за напредовање на послу, непостојањем подстицајних финансијских схема и др. понекад "пада" пред искушењем и узима мито, прихватајући у том тренутку ризик да ће, ако буде био откривен, бити изложен вишеструким санкцијама, као што су: губитак посла и плате, дисциплинска и кривична одговорност, новчана казна, а можда и казна затвора, губитак угледа и др.[10] Тако се и једној, и другој страни – наравно због различитих интереса - корупција може у датом моменту учинити као атрактивна опција.

Величина мита је ствар преговора између ова два учесника у корупцији.[11] Порески обвезник процењује износ мита који му се исплати да дâ у односу на износ непријављеног дохотка или имовине, док порески службеник бива спреман да прихвати ризик једино уколико мито прелази износ очекиване казне у случају да цела ова "трансакција" буде разоткривена. Све док је мито ниже од пореске обавезе (укључујући и казну за избегавање пореза, уколико евазија буде откривена), порески обвезник има интерес да даје мито. Што је, међутим, већа вероватноћа да ће се евазија открити и санкционисати, већа је и "премија ризика" коју порески службеник уграђује у цену "услуге" (нпр. прикривања обвезника у његовом непријављивању дохотка, имовине или других чињеница које могу да имају утицај на величину пореске обавезе) коју пружа обвезнику, тј. у мито.

Насупрот њима, последице по државу и њен фискус су вишеструко лоше (губитак пореског прихода, правна несигурност, губитак поверења у државне институције и др.).[12] Ланац корупције у овом случају може да иде и изван оквира пореске администрације. Наиме, уколико пореска утаја, ипак, буде откривена и дело процесуирано, порески обвезник може евентуално да понуди мито и судији (ако за њега важи да је компромитован), тражећи од њега да одбаци случај или, макар, да одуговлачи са доношењем одлуке, односно да одреди што мању казну.

(3) *Политичко-законодавна корупција*, односно корупција ради мењања закона. Са аспекта пореских обвезника који траже све могуће начине да минимизују пореску обавезу и олакшају свој порески положај (што је легитиман начин за умањење пореза), лобирање политичара, односно посланика у парламенту може да буде врло интересантна опција. Законодавна власт прилагођава законски акт тако

9. Види: *ibid.,* стр. 72-76.
10. Види: P. Mauro, **Why Worry about Corruption?,** *Economic Issues,* Vol. 6, International Monetary Fund, Washington D.C. 1997.
11. Упореди: Roger Bowles, *op. cit.,* стр. 74.
12. Види: *ibid.,* стр. 68-69.

да он буде у интересу подмићивача (нпр. пружање посебног пореског третмана појединим интересним групама, одобравање пореске олакшице и сл.). Коришћење политичког утицаја и моћи да би се манипулисало законским прописима у поступку њиховог доношења и изгласавања, како би се олакшао порески терет појединих група, у исто време, штети другим пореским обвезницима, који су изложени редовном пореском третману (и отуда сносе већи порески терет).[13)] Овде је, заправо, реч о својеврсном "лобирању" од стране заинтересованих појединаца или одређених интересних група код посланика у парламенту, али које је праћено подмићивањем. Треба зато јасно направити разграничење између легалног лобирања и лобирања које је прерасло у корупцију (када поједини политичари или политичка странке добијају новац или други вид "награде" зато што су успели да обезбеде уграђивање жељене "привилеговане одредбе" или "посебног аранжмана" у пореско законодавство). Због тога бисмо могли да изведемо закључак да се овај вид корупције креће "у сивој зони".

(4) *Политичко-административна корупција*. Уколико су политичари у позицији да врше притисак на пореске службенике, који се налазе на вишим местима у пореској администрацији (нпр. могу да утичу на њихово унапређење и сл.), они су у исто време у могућности да злоупотребе свој политички утицај. То чине на тај начин што од пореског обвезника траже средства за спровођење своје кампање или за сопствени лични рачун, обећавајући му да ће "издејствовати" сарадњу са пореским службеником који решава о његовој пореској ствари. Са друге стране, од пореског службеника "траже услугу", а заузврат му обезбеђују бољи положај и већу плату. Тако се у овом случају у ланцу корупције налазе, заправо, три учесника: политичар, порески обвезник и порески службеник. Сваки од њих има свој интерес (политичар добија новац, порески службеник унапређење на послу, а порески обвезник успева да у свом интересу реши своју пореску ситуацију).

Шта погодује корупцији у пореској области?

Проблем корупције пореских службеника стар је колико и порези. Зараде пореских службеника су обично релативно ниске, поготово у поређењу са оним физичким лицима који плаћају велике новчане износе на рачун пореза на доходак или пореза на имовину, па неки од њих долазе у искушење да злоупотребе свој службени положај и службена овлашћења за стицање личне добити.[14)] У условима опште распрострањености корупције у друштву, ни сфера утврђивања, наплате и контроле пореза, нити област доношења пореских закона не остају "имуне" на

13. Упореди: *Vito Tanzi – Hamid Davoodi,* ***Roads to Nowhere: How Corruption in Public Investment Hurts Growth,*** *Economic Issues, No. 12, International Monetary Fund, Washington D.C. 1998,* стр. 8.

14. Види у том смислу: C. van Rijckeghem – B. Weder, **Corruption and the Rate of Temptation: Do Low Wages in the Civil Service Cause Corruption?,** *International Monetary Fund Staff Papers,* No. 73/1997.

ту појаву. Недовољно сагледавање ризика, како личног, тако и општег, од корупције као облика понашања, чему доприноси неефикасност других надлежних органа и институција (у првом реду, правосуђа), исто тако, чине један од узрочника корупције у пореској администрацији.

Често нејасне и непрецизне формулације одредби пореских закона условљене сложеношћу пореске материје која се уређује, али и бирократском логиком, језичка недоследност, висок степен апстракције и генерализације и сл. стварају простор за арбитрарна тумачења важећих пореских решења и различита мишљења о истом пореском питању.

Могућност дискреционог одлучивања која је у неким случајевима допуштена пореским службеницима, исто тако, може довести до корупције. Примера ради, уколико у поступку пореске контроле порески инспектор констатује повреду прописа или друге неправилности, код одређивања мере привремене забране обављања делатности он може сам да одреди колико дуго ће та привремена забрана да траје. На такву његову одлуку могао би посредно да утиче порески обвезник, нудећи му мито за што краће трајање забране. Или, пак, када порески инспектор у поступку пореске контроле ипак не одузме робу обвезнику, иако се она продаје ван места одређеног за продају. Слична ситуација може да настане и у случајевима када је вештачење у пореском поступку неопходно да би се утврдило чињенично стање, јер надлежно лице у пореском органу може да утиче на избор, односно именовање вештака. У том случају подмићивању од стране пореског обвезника могу да буду изложени и порески службеник (да би одабрао одређеног, пристрасног вештака), и вештак (који свој налаз и мишљење донекле модификује према интересу обвезника). У случајевима када се пореска основица утврђује проценом порески орган може, поред расположиве пословне документације, података о оствареном промету, упоређивања са подацима других пореских обвезника који обављају исту или сличну делатност под приближно једнаким условима, да користи и "друге релевантне податке и чињенице", што би такође могло да подстакне пореског обвезника да утиче на пореског службеника да основицу за опорезивање процени што ниже.

Недостатак професионалног и личног интегритета и етике понекад су довољан разлог да порески службеник "поклекне" пред притиском пореског обвезника. Не треба занемарити ни синдром "брзог богаћења", итекако својствен земљама у транзицији. С друге стране, компликована, спора и неефикасна бирократска процедура, честе промене у пореском законодавству, слаба или неједнака, односно селективна примена закона могу, исто тако, бити "подстицај" за корупцију.

Фактори смањења корупције пореских службеника

У земљама у којима је на одговарајући начин правно уобличена одговорност за коруптивно понашање, где је правосуђе ефикасно, а порески информациони си-

стем компјутеризован, могућности за корупцију су ограничене, а изгледи да такви случајеви буду откривени и санкционисани прилично су велики.

Приликом креирања антикоруптивне политике у пореској области треба предузети мере како у домену пореске политике, тако и у домену реформе пореске администрације.[15)] Међу мерама у домену пореске политике које би могле да допринесу сузбијању корупције могу се истаћи следеће:

1) измене у пореском законодавству у правцу транспарентнијих пореских решења;

2) поједностављења пореског поступка, што смањује простор за бирократску корупцију;

3) умерено пореско оптерећење, које претпоставља мању пореску евазију;

4) смањивање броја пореских олакшица (ослобођења и изузимања);

5) сужавање простора за арбитрарно тумачење важећих законских и подзаконских прописа; и др.

Међу мерама у области реформе пореске администрације посебно би се могло истаћи:

1) повећање плата пореских службеника (иако сматрамо да ниске зараде ни у ком случају нису оправдање за поступање противно не само закону, већ и моралном кодексу понашања);

2) давање бонуса, односно посебни финансијски подстицаји за откривање пореских кривичних дела и опорезовање непријављених прихода;

3) строжији критеријуми приликом запошљавања;

4) могућност напредовања у каријери на основу постигнутих резултата у обављању послова;

5) појачана унутрашња (интерна) контрола унутар пореске администрације, како би се открили и идентификовали евентуални случајеви примања мита од стране пореских службеника и тако деловало превентивно на спречавању ширења ове појаве међу пореским инспекторима и другим пореским службеницима;

6) строго поштовање професионалног и моралног кодекса понашања.

Имајући напред наведене факторе у виду, посебно је важно да порески службеници буду свесни ризика од санкција које ће претрпети (губитак радног места, зараде и угледа), уколико се одлуче на учешће у корупцији, јер ризик да буду откривени увек постоји. Да би откривање таквих случајева било ефикасније, неопходно је обезбедити не само екстерну контролу на релацији пореска администрација – порески обвезник, већ и интерну контролу унутар саме пореске администрације. Међутим, чињеница је да још увек у великом броју земаља значајан део пореских прихода остаје неприкупљен због несанкционисане утаје пореза, а део тог прихода завршава "у џеповима" корумпираних пореских службеника.

Законитост пореза и правна сигурност ће бити ефикасније обезбеђени, а тиме смањен и простор за коруптивна понашања, ако порески закон буде јасан и преци-

15. Види: Konstantin Pashev, *op. cit.,* стр. 22.

зан. Садржај и границе пореских норми морају јасно да се виде из самог законског текста. Пореска обавеза треба да буде одређена у погледу износа пореског дуга, рока плаћања, начина плаћања и других момената који су од значаја за утврђивање и наплату пореза.[16)]

Треба, свакако, нагласити да како подстицаји, тако и ограничавајући фактори опредељују пореског службеника, односно његов индивидуални избор да ли да прихвати или одбије мито. Због тога, појединачне случајеве корупције у пореској администрацији никако не треба генерализовати. Но, против њих се треба борити и превентивним, и казненим мерама, јер они недвосмислено штете угледу целе институције, која има значајну улогу у успостављању стабилног друштва у једној земљи. Осим што се нарушава кредибилитет пореске администрације као органа управе, корупција може да има и негативне импликације на рад некоруптивних пореских службеника, којих је већина и који поштују законска и етичка правила (нпр. незадовољство због несанкционисања случајева корупције и др.). Због тога, иако може деловати као непопуларна мера, треба подстицати пријављивања коруптивних понашања и коруптивних притисака, било да они долазе од пореских службеника или од пореских обвезника.

Закључак

Тек када корупција престане да буде отпорна на утицај вредносних система, моралних осуда и, пре свега, кривична санкционисања можемо да очекујемо њено смањење. Владавина права треба да обезбеди да запрећена казна за повреду закона (па тако и у случају корупције) буде извршена, и то једнако за све чланове друштвене заједнице, без обзира на њихов друштвени или политички положај, односно економску моћ. Једино тако држава може обезбедити свој ауторитет, а корупција тада постаје неисплатива и ризик од санкције већи. То су начини да се једно друштво сачува и у правном, и у економском, и у моралном смислу.

Gordana Ilić-Popov, Ph.D.
Professor at the Faculty of Law, University of Belgrade

TAXATION AND CORRUPTION

Summary

This paper focuses on the problem of corruption in tax area. Corrupt of tax administration is a serious problem for countries where it occurs, because it causes distortions of tax burden and impedes the financing of public expenditures by decreasing the revenues in the state budget. In economies in transition where the relation among the taxpayer, the

16. Види: Дејан Поповић, **Пореско право: Општи део**, ЦЕКОС ИН, Београд 2006, стр. 68.

tax official and the politician have changed often very radically, it seems particularly important that taxes are administered fairly and efficiently. Increases in tax rates may raise the propensity of the taxpayer to evade taxes and increase the amount of corruption. The evasion and corruption decisions are often interdependent. Serious efforts to improve tax administration, greater transparency in existing tax legislation and simplifying administration of taxes may reduce tax evasion over longer term, and corruption as well.

Key words: *bribe, corruption, taxation, tax administration, tax evasion*